

Mali świadkowie historii

Zabytki te są namacalnymi dowodami ważnych wydarzeń w historii naszej ojczyzny. Z obserwacji poczynionych w muzeum można zauważyć, że osoby odwiedzające muzeum zazwyczaj skupiają się na tych najbardziej imponujących zabytkach – **sztandarach, kompletach umundurowania, księgach i starodrukach**. Dużo mniej uwagi zwracają na eksponaty mniej efektowne, natomiast posiadające wartość równorzędną lub niejednokrotnie przewyższającą te o dominujących wymiarach.

Z uwagi na to, że wiele z zabytkowych przedmiotów nie było pokazywanych na żadnej z organizowanych w Muzeum w Piotrkowie lub w innych muzeach wystaw, a cechują się niepowtarzalnym urokiem, należy przybliżyć ich historię i udostępnić je zwiedzającym. Niektóre z grup zabytków znajdujących się w piotrkowskiej placówce zostały opracowane przy okazji organizacji różnych wystaw tematycznych. Część zbiorów **bronii białej** z kolekcji muzealnej zaprezentowana i opisana została przy okazji **organizacji sali tzw. „Zbrojowni”** w siedzibie Muzeum w Piotrkowie Trybunalskim .

W 2011 roku powstała publikacja obejmująca bogaty zbiór zabytkowych fajek, która towarzyszyła ekspozycji pt. **„Dystygowana i wymagająca, piękna i niebezpieczna. Fajka w zbiorach muzeów: w Piotrkowie Trybunalskim i Gliwicach oraz kolekcji prywatnej Zbigniewa Bednarczyka”** . Przy okazji wystawy „Piotrkowianie na starej fotografii” pokrótce scharakteryzowany został zbiór fotografii , a w 2016 roku kolekcja zdjęć pokazana i opracowana została w albumie **„Historia Piotrkowa i Piotrkowian na starej fotografii”**. Broń biała, palna i eksponaty związane z I wojną światową opublikowane zostały w katalogu związanym z **100. rocznicą Operacji Łódzkiej**. Książka powstała przy okazji zorganizowanej przez muzeum w Piotrkowie Trybunalskim wspólnie z **Łódzkim Domem Kultury i Stowarzyszeniem Eksploracyjno-Historycznym „Grupa Łódź”** ekspozycji, która cieszyła się dużym zainteresowaniem i została spopularyzowana przez kilkanaście placówek muzealnych województwa łódzkiego.

Tworząc wystawę **„Mali świadkowie historii”** organizatorzy pragną przybliżyć zwiedzającym muzeum takie eksponaty, które rzadko lub wcale nie były prezentowane szerszemu gronu osób. Artefakty te podzielone zostały na kilka grup, w związku z przeznaczeniem ich do odpowiednich czynności. Najliczniejszą grupę stanowi **zbiór przedmiotów związanych z działalnością urzędów państwowych i miejskich**, wśród których można zobaczyć odznaki wójtów i sołtysów guberni piotrkowskiej, elementy stroju urzędniczego z XIX wieku, tłoki pieczętnicze różnych instytucji i urzędów, a także znaczki i kwity skarbowe. Niewiele mniej na ekspozycji jest **zabytków związanych z wyposażeniem i z działalnością wojska**.

Ten bogaty zbiór obejmuje **klamry do pasów żołnierskich różnych państw, szlify, odznaki i plakietki przyszywane oraz doczepiane do mundurów, nieśmiertelniki, elementy związane z tzw. sztuką okopową i tłoki pieczętnicze urzędów wojskowych**. Dużą grupę eksponatów prezentowanych na wystawie stanowią **przedmioty codziennego użytku** obejmujące przybory toaletowe, różnorodne listowniki, sakiewki, torebki, sygnety, herbowe pieczęcie, a także bony i kart żywnościowe. Ekspozycję uzupełniają odznaki patriotyczne i religijne, zabytki związane ze szkolnictwem oraz przedmioty będące pozostałością działalności cechów.

Centralne miejsce wystawy zajmują pozyskane w 2017 roku do zbiorów Muzeum w Piotrkowie Trybunalskim dwa bardzo istotne dla historii Piotrkowa i regionu zabytki.

Pierwszy z nich to jest **laska należąca do prezydenta Piotrkowa Kazimierza Szmidta**.

Wspaniale zachowany przedmiot, z wyrzeźbionymi postaciami gryzoni na ręczce, jest jedną z niewielu pamiątek po urodzonym w 1895 roku piotrkowianinie, który pełnił funkcję prezydenta w latach 1924-1931, a karierę jego przerwała przedwczesna śmierć w dniu 10 czerwca 1931 roku. Spoczywa on na Starym Cmentarzu Rzymsko-Katolickim w Piotrkowie kw. 34 nr 169.

Drugim artefaktem jest eksponat związany z osobą **Hilarego Landsberga** – przemysłowca i fabrykanta sukna, prekursora mechanizacji przemysłu w Tomaszowie Mazowieckim. Ten doskonały przedsiębiorca w 1896 jako pierwszy w Tomaszowie przeprowadził elektryfikację fabryki (prąd pozyskiwano z dynamomaszyny) oraz wprowadził do fabryki kasy chorych. Umierając zostawił spadkobiercom najnowocześniejszą w mieście fabrykę, zatrudniającą ponad 300 pracowników. Po Hilarym Landsbergu pozostała prezentowana na wystawie **laska okuta srebrem**, z nazwiskiem właściciela na główce wykonana po 1888 roku.

Odrębną, ale ściśle powiązaną z tematem wystawy część, stanowi prezentacja wybranych przedmiotów **pochodzących z poszukiwań na terenie poligonu 25 pułku piechoty na obszarze należącym do Lasów Państwowych między ulicami Wolborską i Rakowską w Piotrkowie Trybunalskim**. Liczni „**mali świadkowie historii**”, odkryci podczas prac w latach 2012-2017, świadczą o niezmiernie ciekawych wydarzeniach, jakie miały miejsce na terenie objętym pracami poszukiwawczymi w XIX i XX wieku.

Prezentowane na ekspozycji naboje szkolne, łuski od amunicji różnych typów, odłamki pocisków i fragmenty innych rodzajów uzbrojenia, elementy umundurowania oraz przedmioty codziennego użytku pozwalają stwierdzić, że teren określany potocznie jako „**poligon 25 pułku piechoty**” wykorzystywany był zarówno przez wojska carskie, wojska austro-węgierskie okupujące Piotrków Trybunalski podczas I wojny światowej, służył do ćwiczeń żołnierzy polskich w okresie międzywojennym oraz jako poligon wojsk niemieckich podczas okupacji hitlerowskiej.